

Asia: VN/32762/2025

Valtioneuvoston asetus Kansaneläkelaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kansaneläkelaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (jäljempänä Kela-asetus) muuttaminen ehdotuksen mukaiseksi on Kansaneläkelaitokselle (jäljempänä Kela) ja sen henkilöstölle erittäin tärkeää. Kela kannattaa ehdotusta ja katsoo, että muutokselle on esitetty myös eduskuntakäsittelyssä vahva tuki (StVM 19/2025 vp).

Valiokunta on antamassaan mietinnössä pitänyt etuuskäsittelijöihin kohdistuvan häirinnän ja uhkailun estämiseksi perusteltuna, että yksittäisen päätöksentekijän yhteystietoja ei ilmoiteta päätöksessä, jos yhteydenpito Kansaneläkelaitokseen voidaan muuten hoitaa asianmukaisesti. Valiokunta pitää Kansaneläkelaitoksen henkilöstöön kohdistuvien häiriö- ja uhkatilanteiden torjumiseksi ja työturvallisuuden varmistamiseksi välttämättömänä, että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä käynnissä olevassa Kansaneläkelaitoksesta annetun asetuksen (1137/2001) valmistelun yhteydessä sääntelyä muutetaan siten, että Kansaneläkelaitoksen antamassa päätöksessä ei enää näy päätöksen tehneen henkilön nimi.

Asetuksen muutosehdotuksen perusteena ovat ennen kaikkea henkilöstön työturvallisuuden turvaamiseen liittyvät syyt. Kelan etuuspäätöksien allekirjoittamisesta on seurannut Kelan toimihenkilöille ja heidän perheenjäsenilleen uhka- ja vaaratilanteita. Vakavia tilanteita syntyy joka päivä ja ne ovat lisääntyneet Kelan seurannan perusteella vuosittain merkittävästi.

Kelalla on työturvallisuuslain 8 § 1 momentin mukaan velvollisuus työnantajana ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden turvaamiseksi. Kela on pyrkinyt erilaisilla työjärjestelyillä toteuttamaan työturvallisuuslain velvollisuudet, mutta niillä ei ole pystytty estämään henkilöiden työturvallisuutta riittävästi.

Kela on kokeillut jo aiemmin nimen jättämistä pois päätöksistä, mutta joutui lopettamaan kokeilun eduskunnan oikeusasiamiehen katsoessa kokeilun olevan nykyisen lainsäädännön vastainen. Kela teki kokeilusta henkilöstölle kyselyn syksyllä 2024. Kela kysyi 2000:lta ratkaisu- ja palvelutyötä tekevältä työntekijältään kokemuksia kokeilusta. Vastauksia saatiin 994. Kaikista vastanneista 88 % koki työturvallisuutensa parantuneen ja 78 % työhyvinvointinsa parantuneen. 98 % vastaajista koki, että kokeilua tulisi jatkaa.

Kyselyn mukaan kokeilu onnistui hyvin ja rauhoitti tilannetta asiakaspalvelussa. Asiakkaat tiedustelivat ratkaisijan nimeä yhteensä 195 kertaa. Luvussa voi olla mukana sama asiakas useamman kerran. 16 asiakasta halusi päätöksen antaneen ratkaisijan nimen. Nimi on annettu 11 asiakkaalle. Viidelle asiakkaalle nimeä ei ole luovutettu. Kukaan asiakkaista ei pyytänyt asiasta hallintopäätöstä.

Kela katsoo, että kyseinen asetusmuutos parantaa merkittävästi henkilöstön työturvallisuutta ja mahdollistaa Kelalle työturvallisuuslain veloitteiden toteuttamisen. Asetuksen muuttamiselle esitetyn tavoin on sekä henkilöstön vankka että eduskunnan vahva tuki.

Kela esittää harkittavaksi myös sitä, että esitetyn asetusluonnoksen sijasta kumottaisiin Kela-asetuksen 2 §:n mukainen velvoite allekirjoittaa Kelan päätös, eikä asetuksessa säädettäisi lainkaan nimen korvaamisesta Kansaneläkelaitos-nimellä. Voimassa olevan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 b §:n mukaan päätöksestä on käytävä ilmi Kansaneläkelaitoksen yhteystieto, josta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä. Hallintolain (434/2003) päätöstä koskevat säännökset eivät sisällä veloitetta päätöksen allekirjoittamisesta. Kelan päätöksen allekirjoittamisesta on säädetty Kela-asetuksen 2 §:ssä. Tämän säännöksen kumoaminen mahdollistaisi Kelan antaminen päätösten allekirjoittamisen muodon Kelan työjärjestysmääräyksillä päätettäväksi.

Kela toivoo, että asetusmuutos saataisiin voimaan jo maaliskuun alusta. Toimeentulotukiuudistuksen osalta on alentamisprosessien perusteella odotettavissa lisääntyviä häiriö- ja uhkatilanteita.

Onninen Suvi
Kansaneläkelaitos